GEWETENSCONFLICTEN, VOORTVLOEIENDE UIT HET CASE-WORK

De redactie van „Humanitas" heeft mij het vererend verzoek gedaan te willen formuleren de mening van het Openbaar Ministerie over de vraag, hoe de case-worker heeft te handelen, wanneer hem door zijn „cliënt" bedreven misdrijven of overtredingen of plannen daartoe in vertrouwen worden opgebiecht; moet hij zwijgen ter wille van de vertrouwens-verhouding, of moet hij deze, hetzij in rapport, hetzij op andere wijze aan de politie of aan het O.M. melden? Ziedaar zijn gewetensconflict!

Laat ik dan mogen beginnen met de opmerking te maken, dat ik „de" mening van het O.M. niet kan weergeven, alleen al reeds om de eenvoudige reden, dat deze inderdaad belangrijke vraag in het gezamenlijke corps van de 175 leden van het O.M. nog nimmer diepgaand is besproken en — ook al zou dit het geval zijn — een vaste conclusie daaromtrent nog niet is getrokken. Wat dus onderstaand volgt, is op te vatten als mijn privé-mening, al moge deze dan gebaseerd zijn op een ruim dertigjarige ondervinding in het O.M. en op een nauwe relatie met vele leden uit dat corps.

Tot heden is dit gewetensconflict aan het O.M. vrijwel onbekend gebleven. Het O.M. heeft immers voornamelijk te doen met *ambtelijke* voorlichters, ambtenaren van Pro-Juventute, van de Reclassering, van de Sociale Diensten der Gevangenissen etc., ambtenaren voor de Selectie etc. etc. en deze hebben de jaren-door blijkbaar kans gezien dit conflict in eigen kring al of niet in direct overleg met de besturen hunner vereniging op te lossen.

Hierover mag men verwonderd zijn, nochtans is het een verheugend feit, waarvoor ik aan hen allen reeds mijn hulde heb gebracht in mijn op 20 April 1948 gehouden voordracht over „De Taak van het voorlichtingsrapport ten behoeve van de Rechtspraak", afgedrukt in deel III der geschriften van de Vereniging van Reclasseringsinstellingen (blz. 114/15).

Zoals ik daarin reeds uiteenzette, doet zich het gewetensconflict voor de voorlichtingsambtenaar zelden voor, ten eerste omdat er zich tussen hem en zijn cliënt nog geen zeer nauwe relatie heeft ontwikkeld, maar vooral omdat verreweg de meeste voorlichtingsambtenaren aan hun cliënten vooraf mededelen, dat zij „open-kaart" tegenover hen moeten spelen, dat alle gegevens *naar waarheid* in het rapport moeten worden opgenomen en omdat zij weigeren — in een zéér enkel geval — een rapport op te maken over een tegenwerkende verdachte. De jarenlange practijk heeft uitgewezen, dat — gelukkig — maar uiterst zelden de „cliënten" zulk een weigerende of onwaarachtige houding aannemen en op dit heugelijke feit is m.i. dan ook het zeer mooie resultaat onzer voorwaardelijke veroordeling mede gebaseerd, waarvan statistisch is vastgesteld, dat ± 85% volkomen slaagt! Een wijs afdelingsbestuur zal trouwens na het uitbrengen van een „zwart" voorlichtingsrapport bij toch verkregen V.V. een *andere* ambtenaar aanwijzen voor het op deze cliënt te houden toezicht dan degene, die het zwarte voorlichtingsrapport had uitgebracht.

Veelvuldiger komt het genoemde gewetensconflict voor in de *nazorg*, bij het houden van toezicht, dus na de voorwaardelijke veroordeling. In dat tijdperk is er of kan er althans een zeer nauwe vertrouwensband tussen de voorwaardelijk veroordeelde en de toezichthouder zijn ontstaan, welke bij „klikken" van deze laatste dreigt verbroken te worden. Ook hier zijn in de practijk

m.i. de gerezen moeilijkheden blijkbaar oplosbaar gebleken, omdat ook de nazorg-ambtenaar aan zijn cliënt direct in den aanvang zal hebben medegedeeld, dat hij ongerechtigheden *moet* rapporteren, maar vooral ook, omdat bij de lichtere overtredingen der gestelde voorwaarden slechts zelden en zeker niet „automatisch" omzetting der voorwaardelijke straf volgt. [1])

De samenwerking tussen de nazorg-ambtenaren — onder wie ik hier ook de vrijwillige, particuliere toezichthouders reken, die de ambtenaar vervangen — en het O.M. is toch over 't algemeen wel zó nauw, dat er overleg gepleegd wordt of kan worden over de vraag of nu wel vanwege *deze* lichte geconstateerde overtreding ook direct algehele omzetting der V.V. moet worden gevraagd. Hier ligt juist een vruchtbaar terrein voor samenwerking tussen het O.M. en de nazorg. En mocht er al eens een „formalistisch" Officier van Justitie zijn, die *tegen* het advies van de nazorg-ambtenaar een vordering tot omzetting indient, dan is er nog altijd de kans, dat de Rechter, die noodzakelijkerwijs moet worden ingeschakeld en die de eindbeslissing geeft, tot afwijzing dier vordering besluit, c.q. enkel tot verlenging van de proeftijd beslist, daarmede te kennen gevende het geval niettegenstaande het gebleken opnieuwstruikelen van de patiënt toch nog eens te willen aanzien.

Het percentage omzettingen is zelfs zéér gering te achten. In de laatste jaren — en dat was nodig — wordt de nazorg wat scherper bekeken. Wel is waar geeft bij deze loop van zaken de toezichthouder de „beslissing uit handen door overleg te plegen", zoals de heer Roersch in het Juni/Juli-nummer van „Humanitas" te recht schreef, maar toch geloof ik, dat dit de enig-juiste weg is. Het doel toch van alle reclassering is de patiënt weer sociaal te maken en niet om te tolereren dat hij *on*sociale daden doet, al bestaat dit tolereren dan enkel in „zwijgen". Het algemeen belang moet m.i. hier steeds praevaleren boven het particuliere belang van de patiënt en dat wel juist ook ter wille van hem zelf! In de tegengestelde opvatting *bevordert* men immers het weder-afglijden in het onsociale gedrag.

Ten slotte de derde categorie, welke juist de „Humanitas"-lezers het meest zal interesseren, nl. al die case-workers, die werken op allerlei sociaal terrein, buiten burgerlijk en strafrecht gelegen. Bij hen zal waarschijnlijk het gewetensconflict zich het veelvuldigst voordoen. Over hen zou ik, de gestelde vraag formeel opvattende, kunnen zwijgen, daar het O.M. met hen — tenzij in uitzonderingsgevallen, steunfraude bijv. — geen directe bemoeienis heeft noch in direct ambtelijk verband met hen als vrije-werkers staat. Tenzij in de zeer zware gevallen van artt. 135/6 W. v. Str. — aanslag op de regerende Koning, tegen het Rijk of de grondwettige regeringsvorm, en bij hulp aan de vijand in oorlogstijd — bestaat er voor deze vrije-werkers geen wettelijke aangifte-*plicht*. Wel bestaat er voor „ieder, die van een begaan strafbaar feit kennis draagt de *bevoegdheid* om daarvan aangifte of klachte te doen" (art. 162 W. v. Sv.) doch uiterst zelden maakt, in normale tijden althans, de Nederlander van deze verklikkers-bevoegdheid gebruik. Of de case-worker zich *moreel* verplicht acht van deze aangifte-bevoegdheid gebruik te maken, is iets van persoonlijke opvatting. Een hyper-individualist en een anti-Staatsgezinde zal menen, „dat de politie dat zelf maar moet uitzoeken", een sterk sociaal-voelende of pro-Staat of pro-regering voelende persoon daarentegen zal menen van zijn aangifte-bevoegdheid gebruik te moeten maken, al zal hij zich dan veelal beperken tot het geven van een „tip" aan een hem bekend politie-ambtenaar zonder publiekelijk als „aangever" naar buiten te treden. Gezien de nauwe aansluiting van alle sociale arbeid aan die op grond van het burgerlijke en strafrecht verricht en gezien de analogie van de doelstellingen der

[1]) De zwaardere overtredingen — nieuwe diefstallen b.v. — zullen veelal door de politie worden ontdekt en afgedaan buiten de toezichthouder om.

DE INVLOED VAN HET GEZIN OP DE JEUGDCRIMINALITEIT

(Korte samenvatting van een lezing gehouden op de conferentie van gezinsvoogden te Oosterbeek op 13 en 14 October jl.)

Criminaliteit wil ik hier niet opvatten in engere zin als overtredingen van de strafwet, maar ik wil er in dit verband onder verstaan alle wangedrag, dat aanleiding kan geven tot maatregelen van de kinderrechter.

Bestaat er verband tussen gezin en wangedrag van de jeugd? Deze vraag zal wel door niemand ontkennend beantwoord worden. Wij weten allen, dat ons gedrag niet uitsluitend bepaald wordt door onze erfelijke aanleg. Ware dit zo, dan konden alle opvoeders hun werk wel staken. De aard van ons gedrag echter is mede in hoge mate afhankelijk van milieu-invloeden, die vanaf de vroegste kindsheid op ons inwerken. Wij kunnen niet uitrekenen welk deel op rekening van erfelijke aanleg moet worden geschreven en welk deel op rekening van milieu-invloeden, maar vast staat wel, dat opvoeding en milieu voor een belangrijk deel het gedrag van elk kind bepalen.

Wangedrag is a-sociaal gedrag, gedrag, dat een kind in botsing brengt met zijn omgeving, met de maatschappij, gedrag, dat in strijd is met de geldende normen.

Hoe leert een kind normen kennen en hoe leert het zich naar die normen gedragen? Dit zijn twee vragen: weten wat mag en niet mag is nog niet hetzelfde als doen wat mag en nalaten wat niet mag! Maar voor men naar normen kan handelen, moet men deze eerst kennen.

Hoe ontwikkelt zich bij een kind het „geweten"? Dit gebeurt in eerste instantie in het gezin. De functie van het gezin bij de morele opvoeding van het kind is in de *eerste* plaats *gewetensvorming*.

Zuigelingen en kleuters zijn volkomen afhankelijk van hun ouders, of eigenlijk van hun moeder. Zij kunnen niets zonder moeder, van haar komt de verzorging, de voeding, de veiligheid. Wanneer zij moeders liefde en toewijding verliezen, dan is dit voor hen het grootste verdriet. Er is voor hen alles aan gelegen om moeders liefde te behouden. Een kind zal daarom al heel vroeg trachten te voorkomen, dat moeder boos wordt. Want boos worden betekent voor hem het verliezen van moeders liefde. Zijn eerste impulsbeheersing volbrengt hij uit vrees dat bij toegeven hij moeders genegenheid zou verliezen. De eerste training op dit gebied is het proces van zindelijk worden. Dit is het begin van de ontwikkeling van normbesef. Een kind zal leren te doen wat moeder verlangt om

---

beide terreinen, zou ik ook hier op dit terrein van mening zijn, dat het algemeen belang moet praevaleren *boven* het particuliere, momentele belang van de cliënt! Hoe de opvattingen hieromtrent zijn in de bakermat van het casework — Noord-Amerika — is mij totaal onbekend. Mocht aldaar een tegengestelde opvatting gehuldigd worden als hierboven verdedigd, dan zou ik om morele redenen het toch betreuren, wanneer ook deze van Amerika zou worden overgenomen in ons land.

Zeer te recht toch waarschuwt mej. Kamphuis in haar voortreffelijk boekje: „Wat is case-work?" voor een àl te sterke binding tussen de case-worker en zijn cliënt.

En hiermede heb ik getracht zo goed mogelijk uw vraag te beantwoorden.

v. DULLEMEN.

A'dam, 22 Oct. 1951.

op die wijze haar liefde, wat betekent zijn gevoel van veiligheid, te behouden. Moeder is de eerste figuur met wie hij een gevoelsbinding heeft. Later zal hetzelfde ook opgaan voor andere personen, van wie hij houdt. Iedereen weet, dat een jong kind eerder gehoorzaamt aan iemand aan wie het zich gebonden voelt dan aan een vreemde, die hem koud laat. Wat kan het hem schelen als die boos zou worden?

Bij kinderen tot de leeftijd van een jaar of zes behoren de personen, met wie hij een gevoelsbinding heeft, uitsluitend tot het gezin. De wereld daarbuiten speelt nog nauwelijks een rol. Is het wonder dat daarom de sfeer in het gezin van het allergrootste belang is voor de morele ontwikkeling van het kind?

Morele opvoeding, opvoeding tot sociaal aangepast gedrag, is leren aan een kind zich iets te ontzeggen ter wille van een ander, leren rekening houden met de medemens. „Wat gij niet wilt dat u geschiedt, doet dat ook aan een ander niet." Van nature kent het kind het verschil tussen mijn en dijn niet. Het grijpt eenvoudig wat het mooi of lekker vindt. Het moet leren zich de onmiddellijke bevrediging van zijn hebzucht te ontzeggen als hij daarmee een ander zou hinderen. Hij leert dit op de wijze zoals boven omschreven. Langzamerhand worden de leefregels, normen, deel van hem zelf, worden zij tot „geweten" en houdt het kind zich daaraan ook buiten tegenwoordigheid van zijn moeder. Hij gaat dan zijn gedrag modelleren naar dat van zijn ouders, omdat vader en moeder voor hem prototypen zijn van „grote mensen" zoals hij zelf later ook wil worden. Bij kinderen, die in de eerste levensjaren een zorgzame moeder gemist hebben, vinden wij dikwijls storingen in de gewetensfunctie, die later moeilijk te repareren zijn. Bij kinderbescherming en reclassering komen heel wat kinderen en volwassenen terecht, die in hun vroege jeugd verwaarloosd zijn of verwend. Verwenning is nl. ook een vorm van verwaarlozing. Als een moeder aan alle wensen van haar kind toegeeft, nooit eens eisen stelt, zich altijd door jengelen en zeuren laat overhalen, dan leert een kind nooit om zich te beheersen. Moeder vindt toch immers uiteindelijk alles goed en zal hem nooit in de steek laten! Waarom zou hij dan om harentwille iets nalaten?

Dan is er nog een *tweede* belangrijke functie van het gezin bij de morele opvoeding: het kind moet zich nl. daarin *affectief gebonden* voelen. Ieder kind (en ook iedere volwassene) heeft een veilige haven nodig, een plaats waar het zich „thuis" voelt, waar men van hem houdt. Kinderen, die dit gevoel missen, die aan liefde tekort komen, ziet men dikwijls compensatie zoeken in de misdaad, in a-sociaal gedrag. Zij gaan overmatig snoepen, geld stelen om zich plezier te kopen, of zoeken in de sexuele sfeer op ongezonde wijze bevrediging. Het kan dus zijn, dat een kind wel degelijk normen kent, maar er zich niet aan houden kan, omdat het door een tekort aan affectieve bevrediging de verleiding niet kan weerstaan. Wij zouden in die gevallen het wangedrag een soort hongerverschijnsel kunnen noemen, een gevolg van affectiehonger. De bevrediging, die men zich dan verschaft door snoep, drank, baldadigheid, overmatig bioscoopbezoek enz. is dan een surrogaat voor de gemiste affectieve bevrediging. Uit tal van kinderbeschermingsrapporten blijkt dit telkens weer.

Voor het leren van normen en voor het zich gedragen volgens die normen is essentieel een *gezin*, dat aan het kind door *consequente, voortdurende liefde een veilige haven kan bieden.*

. Nu zijn er helaas gezinnen, waar dit niet het geval is. Prof. Koekebakker beschrijft in zijn boek over gezinsvoogdij [1]) bepaalde typen van gezinnen, die dissocialiserend werken. Hij bedoelt daarmee gezinstypen, die niet aan de bovengestelde eisen voldoen en die daardoor wangedrag van de kinderen in de hand werken. Dit zijn de gezinnen, waarmee wij in de kinderbescherming zo dikwijls te maken hebben.

[1]) Dr J. Koekebakker: *„Kinderen onder toezicht".*

Hij onderscheidt:

1. *Het verwaarloosde gezin.*

Hier is een uitgesproken tekort aan verzorging. Orde en regelmaat ontbreken. De woning is rommelig en vuil, het meubilair wordt niet onderhouden, kleren worden niet versteld en nauwelijks schoon gehouden. Als het weekgeld pas binnen is leeft men royaal. Aan het einde van de week leeft men krap en op de pof. De kinderen worden nu eens verwend, dan weer afgesnauwd. Gezelligheid vindt men er niet, de gezinsband is zwak.

2. *Het weke gezin.*

Hier is wel een sterke, maar een wat wekelijke band. Alles draait om de kinderen, die gruwelijk worden verwend en voor wie alle moeilijkheden uit de weg worden genomen. Het vrouwelijk element overweegt. Vaak zijn dit onvolledige gezinnen, waar moeder (of vader) uitsluitend voor de kinderen leeft, omdat de huwelijkspartner ontbreekt.

3. *Het strakke gezin.*

Dit is in zekere zin het tegenovergestelde van het vorige type. Hier overheerst het mannelijk element. Men leeft volgens vaste principes en eist van de kinderen stipte naleving daarvan, ongeacht hun leeftijd of aanleg.

4. *Het moderne grote-stadsgezin.*

Hier is men overwegend materialistisch ingesteld. Zo gemakkelijk mogelijk geld verdienen is de hoofdzaak. Men gaat met zijn tijd mee zonder oordeel des onderscheids. De ontspanning bestaat uit passief vermaak: bioscoop, kijksport. De kinderen worden jong losgelaten. Er is weinig band in het gezin. Ieder gaat zijn eigen weg.

5. *Het disharmonische gezin.*

Hier is onenigheid tussen vader en moeder. De kinderen kiezen partij of zeilen er opportunistisch tussen door, profiterend van de ruzie, door van vader gedaan te krijgen, wat van moeder niet mag of omgekeerd.

De kinderen, die in dit soort gezinnen opgroeien, vinden er niet wat zij voor hun opvoeding nodig hebben. Zij zoeken hun vertier op straat. Het ongeluk wil, dat zij daar juist veelal in aanraking komen met kinderen, die evenals zij thuis geen gezelligheid vinden. Van onderlinge opvoeding is dus niet veel te verwachten. Integendeel, zij beinvloeden elkaar in verkeerde richting. Men zou kunnen zeggen, dat de invloed van de straat omgekeerd evenredig is aan de sterkte van de gezinsband. Is die gezond en sterk, dan behoeven de ouders heus niet bang te zijn, dat hun kinderen op straat veel kwaad kunnen. Anders wordt het wanneer het gezin geen tegenwicht biedt tegen de invloeden van de straat.

Het is niet voor niets, dat de persoon, die aangesteld wordt door de kinderrechter om toezicht te houden op kinderen, wier gedrag daartoe aanleiding geeft of die gevaar lopen, *gezinsvoogd* is genoemd. Na het bovenstaande zal het duidelijk zijn, dat eigenlijk de gezinnen nog meer hulp behoeven dan het kind. Want, gelukt het om het gezin te „saneren", dan zullen de moeilijkheden met het kind zich ook geleidelijk aan wel oplossen.

Men zal bij het benoemen van een gezinsvoogd niet enkel rekening moeten houden met het type kind, maar ook met het type gezin. In het weke gezin zal men bijv. een heel ander soort gezinsvoogd moeten hebben dan in het strakke gezin. Stel u voor een gezin, waar vader een soort huistyran is, moeder een sloofje, waar de kinderen òf schijnheilig gehoorzamen, òf rebelleren. Een gezinsvoogd, die met strakke hand en enigszins moraliserend optreedt, zal hier niets kunnen uitrichten. De kinderen zullen hem niet accepteren, omdat zij in hem een verlengstuk van hun vader zien. In het weke gezin zou dit type gezinsvoogd mogelijk juist wel op zijn plaats zijn.

Maar, zult u zich afvragen, wat kan een gezinsvoogd nog doen als gedurende de eerste levensjaren van het kind onherstelbare fouten zijn gemaakt?

Men zal moeten beginnen met zich een beeld van de structuur van het gezin te vormen. Hoe zit dit gezin in elkaar, wat is daarin de plaats van mijn

PRACTISCHE PROPLEMEN

IN DE GEZINSVOOGDIJ

Kort verslag van een lezing door P. Beun gehouden op de conferentie van gezinsvoogden te Oosterbeek op 13 en 14 October j.l.

De spreker begon met vast te stellen, dat bindende regels voor de uitoefening van het toezichtwerk niet te geven zijn. Immers elk geval is verschillend: elk kind is anders, elke ouder is anders en ook de omstandigheden zijn telkens weer verschillend. Bovendien is elke gezinsvoogd anders en zijn optreden zal dus ook afhangen van zijn eigen aard en persoonlijkheid. Er is niettemin een aantal dingen, die de gezinsvoogd moet doen en nog meer, die hij moet vermijden. Het verloop van een normaal toezichtgeval nagaande, werden de problemen besproken, die zich daarbij voordoen.

Nadat enige kwesties waren besproken, die aan de feitelijke aanvaarding van het toezicht voorafgaan, werd uitvoerig ingegaan op het eerste bezoek aan het gezin van de pupil, waarvan voor het verdere verloop veel afhangt. Dat eerste bezoek moet worden beschouwd als een voorlopige kennismaking, waarbij op de bestaande moeilijkheden niet te diep wordt ingegaan.

---

pupil? Bestaat er een band met de ouders; wordt hij soms achtergesteld bij andere kinderen uit het gezin; is hij misschien een voorkind en zijn eerste jaren opgegroeid bij een verwennende grootmoeder of in een pleeggezin? Heeft men een beeld van het gezin gekregen, dan zal men moeten trachten de zwakke plekken te verstevigen. Heeft een kind door verwaarlozing onvoldoende normbesef, dan zal men moeten begrijpen, dat men met hem niet eerder iets bereiken kan dan nadat er een binding tussen u en uw pupil is ontstaan. Hij zal eerst iets van u aannemen als hij op u gesteld is. U zult eerst zijn genegenheid moeten winnen.

Het moeilijkst te helpen zijn die kinderen, die door allerlei omstandigheden nooit geleerd hebben om een binding te maken of dit niet durven, omdat zij zo dikwijls door volwassenen teleurgesteld zijn. Deze kinderen zijn egocentrisch en wantrouwend en houden geen rekening met anderen. Met eindeloos geduld gelukt het soms toch hen te winnen.

Niet dan in het uiterste geval moet men besluiten het kind uit zijn gezin weg te halen en over te plaatsen naar een ander milieu.

Men is vaak geneigd de band, die het kind met zijn gezin heeft, te onderschatten, vooral als de materiële omstandigheden slecht zijn en het levensplan primitief. Maar frisse bedden, een zonnige woonkamer en goed voedsel wegen soms niet op tegen een vuile bedstee in een bedompt vertrek en een karige maaltijd als het kind zich in deze laatste omgeving thuisvoelt. De affectieve band is belangrijker dan materiële voordelen. We hebben gezien wat de gevolgen kunnen zijn wanneer men die wegneemt zonder er iets beters voor in de plaats te stellen. Een kind wortelt niet gauw in een andere omgeving, ook al is het thuis niet ideaal. Zo enigszins mogelijk zal de gezinsvoogd moeten trachten het kind in eigen milieu tot beter aangepast gedrag te krijgen en daartoe zal hij het gehele gezin in zijn werk moeten betrekken.

J. C. HUDIG.

Het is voldoende dat het ijs wordt gebroken, dat de weerstanden, die bij de ouders of de pupil kunnen bestaan, worden overwonnen.

Als eerste opdracht van de gezinsvoogd zag de spreker het winnen van het vertrouwen. Zonder dit vertrouwen is een goede samenwerking onmogelijk. Het is in de regel niet moeilijk het vertrouwen van de kinderen te winnen. Die voelen al spoedig wie het goed met hen meent en bovendien zijn ze meestal niet verwend door te grote belangstelling. Moeilijker is dit vaak bij de ouders, die òf menen het wel alleen te kunnen òf niet kunnen geloven in de onbaatzuchtigheid van de gezinsvoogd. De gezinsvoogd moet in hoofdzaak door zijn eigen optreden trachten te bereiken, dat men in hem een vertrouwde vriend en raadgever gaat zien. Als belangrijke gedragsregels werden genoemd:

De gezinsvoogd moet niet autoritair optreden. Vriendelijk en opgewekt zonder overdreven jovialiteit. Een zekere ernst moet zijn optreden kenmerken en een bepaalde afstand moet worden bewaard.

Tegenover het gezin en de pupil moet de gezinsvoogd een strikte oprechtheid in acht nemen. Zgn. beleefdheids-leugentjes moeten worden vermeden. Afspraken en beloften, hoe onbelangrijk ook, moeten nauwkeurig worden nagekomen.

Bij bezoeken aan het gezin moeten de goede vormen strikt in acht genomen worden.

De gezinsvoogd behoort bescheiden te zijn. Niet te veel vragen of spiedend in het huis rondlopen. Afwachten wat de mensen hem willen toevertrouwen of wat hij met eigen ogen ziet.

Geen partij kiezen in conflicten, maar trachten te bemiddelen. Verwijdering tussen ouders en pupil of tussen andere gezinsleden trachten op te heffen.

Niet van bovenaf regelen en niet te veel tegelijk overhoop halen. Proberen in rustige gesprekken de mensen de oplossing van hun moeilijkheden zelf te doen vinden.

Wanneer de gelegenheid zich voordoet, trachten iets positiefs voor het gezin te bereiken.

Zich nooit boos laten maken.

De vraag werd besproken of het gewenst is de pupil geregeld bij zich thuis te ontvangen of dat het gewenst is dat de gezinsvoogd het gezin bezoekt. Beide methoden kunnen gecombineerd worden, maar naar het oordeel van spreker moet het zwaartepunt liggen in het regelmatig bezoeken van het gezin. Wanneer de verstandhouding goed is en de gezinsvoogd werkelijk belangstelt en meeleeft, is er altijd wel een aanleiding voor een bezoek, en krijgen die niet het hatelijke karakter van contrôlebezoeken. In die toevallige gesprekken krijgt de gezinsvoogd de gelegenheid juist die wenk of terechtwijzing in te lassen, die opzettelijk uitgesproken, misschien niet zou worden aanvaard.

Na nog in het kort een aantal technische vragen te hebben aangeroerd, als het rapporteren en het bijhouden van een verslag, invloed op de beroepskeuze, bevorderen van deelneming aan clubs of jeugdbeweging, stelde de spreker de vraag over welke persoonlijke eigenschappen een gezinsvoogd moet beschikken. Genoemd werden een zekere evenwichtigheid. Mensen die met zich zelf of met hun omgeving overhoop liggen, zijn voor het werk minder aangewezen. Evenmin zij, die door eigen huiselijke of financiële zorgen te zeer gedrukt worden. Enig paedagogisch

---

Aan onze reclasseerders in Groningen, Friesland, Drente en Overijsel

Tot onze spijt hebben wij de regionale bijeenkomst, die op 25 November te Zwolle zou worden gehouden, moeten uitstellen tot een nog nader te bepalen datum. Zodra deze bekend is, zullen wij het aan de afdelingsbesturen meedelen, opdat er bij de vaststelling van de plaatselijke scholingsbijeenkomsten tijdig rekening mee kan worden gehouden. M. DIJKSTRA

EEN BELANGRIJK RAPPORT

2

Welke straffen?

Het zeer belangrijke rapport, dat de Commissie Herziening Kinderstrafrecht (Commissie Overwater) heeft uitgebracht, zo stelde ik in het vorige artikel, heeft recht op uitvoeriger bespreking.

In dat eerste artikel verklaarde ik het niet eens te zijn met het standpunt van de Commissie om strafvervolging uit te sluiten voor alle beneden-12-jarigen en ik stelde als amendement voor deze leeftijd te bepalen op 14 jaar.

Voorts vermeldde ik, dat de Commissie voorstelt voor de 12- en 13-jarigen de oplegging van bepaalde straffen uit te sluiten en ik schreef, dat ik op deze kwestie nog nader wilde terugkomen.

Derhalve, we zijn dan genaderd tot de vraag, welke mogelijkheden van strafoplegging voor de boven-12-jarigen wil de Commissie openstellen? Om dit duidelijk te stellen is het noodzakelijk naast elkaar te zetten de mogelijkheden van *thans* en de mogelijkheden van *straks*.

Misschien zullen sommige lezers van ons orgaan deze uiteenzetting beschouwen als sla-over-lectuur en zeggen: dit gaat boven mijn pet, maar toch, ik meen, dat dit vraagstuk zozeer de moeite waard is, dat we het in ons blad aan de orde *moeten* stellen.

Om duidelijk te zijn, dien ik in de eerste plaats de aandacht te vestigen op het verschil in functie tussen de Officier van Justitie en de Rechter.

De Officier van Justitie is ambtenaar, d.w.z., hij heeft de bevelen op te volgen van zijn chef. De hoogste chef is de Minister van Justitie, maar in de rechterlijke organisatie is ten opzichte van de ambtenaren, die belast zijn met de vervolging van verdachten een verhouding van ondergeschiktheid, d.w.z. dat wanneer ik de verschillende rechterlijke organen in volgorde van hun betekenis op elkaar laat volgen — Kantongerecht, Arrondissementsrechtbank, Gerechtshof — de ambtenaren belast met de vervolging in dezelfde volgorde aan elkaar ondergeschikt zijn. Zij dragen ook een verschillende titulatuur. Bij de Rechtbank spreken we van Officier van Justitie en Substituut (vervangende) Officier van Justitie, bij het Gerechtshof over de Procureur-Generaal en de Advocaat-Generaal, waarbij de Advocaat-Generaal dus de vervanger is van de Procureur-Generaal.

De vervolgende ambtenaar heeft eventuele bevelen op te volgen, de rechter niet. Hij is onafzetbaar (tenzij in zeer bijzondere omstandigheden), onafhankelijk en benoemd voor het leven, zij dan dat dit begrip „voor het leven" thans eindigt met het 70e levensjaar.

Me dunkt, het behoeft geen uitvoerige uiteenzetting van hoe grote betekenis het is, dat de rechter onafhankelijk is.

---

inzicht mag mede worden verlangd; wanneer men evenwel ziet, hoe vele ouders zonder enige speciale vooropleiding hun kinderen een uitstekende opvoeding weten te geven, lijkt het wel of bepaalde opvoedkundige talenten de mensen als het ware ingeschapen zijn. Het lezen van een paar goede boeken over opvoedkunde wordt overigens aanbevolen. Gewaarschuwd wordt voor overgevoeligheid of goedgeefsheid. Een zekere nuchterheid behoort er ook bij· ook de beste gezinsvoogd kan niet alle leed en zorg wegnemen.

Hoofdzaak is dat men het werk met plezier doet, dat het geen opoffering is. Wat men met plezier doet, doet men doorgaans goed.

Wie deze, toch niet zo uitzonderlijke, eigenschappen bezit, kan in de gezinsvoogdij een nuttige, maar ook dankbare en voldoening-gevende taak vinden.

Natuurlijk, bij het spreken van recht is hij gebonden aan wettelijke bepalingen — hij kan niet veroordelen tot een straf, die de wet niet toelaat —, maar zelfs de regering kan hem niet opdragen een door haar gewenste beslissing te nemen.

De Officier van Justitie is dus belast met de vervolging van verdachten. De politie maakt proces-verbaal op, zendt dit proces-verbaal in bij de Officier van Justitie en deze *kan* nu tot vervolging overgaan. Opzettelijk onderstreep ik hier het woord *kan*, want deze functionaris is *niet verplicht* tot vervolging over te gaan. In Nederland wordt het zgn. *opportuniteitsbeginsel* gehuldigd, dat wil dus zeggen, de Officier *kan* tot vervolging overgaan.

Ten opzichte van het Kinderstrafrecht bestaan wel enkele beperkende bepalingen, maar die laat ik — althans voorlopig — buiten beschouwing.

Een kind — duidelijkheidshalve nogmaals, een beneden-18-jarige — is gedagvaard om voor de rechter, voor de kinderrechter te verschijnen, omdat deze beneden-18-jarige zich aan een misdrijf heeft schuldig gemaakt.

Wat kan de kinderrechter nu doen? In de eerste plaats natuurlijk, moet het feit bewezen zijn, de rechter moet oordelen over schuldig en onschuldig. Komt de rechter tot het oordeel schuldig en het feit kan de verdachte aangerekend worden, dan heeft hij de keus uit een aantal *maatregelen* en *straffen*.

Het onderscheid tussen deze twee groepen is meer theoretisch dan practisch, aangezien een maatregel dikwijls èn voor het gevoel van de verdachte èn voor de ouders wel heel sterk het element straf inhoudt.

Thans heeft de kinderrechter de keus uit:

a. *Straffen*. 1. de straf der berisping, 2. de geldboete, al dan niet voorwaardelijk (minimum *f* 0,50, maximum *f* 90,—), 3. tuchtschoolstraf, al dan niet voorwaardelijk (algemeen minimum één maand, maximum beneden 14 jaar: 6 maanden, boven 14 jaar: één jaar), 4. voor de 16- en 17-jarigen ook nog mogelijk, in ernstige gevallen, veroordeling tot voorwaardelijke en onvoorwaardelijke gevangenisstraf.

Door gebrek aan plaatsruimte konden de nabeschouwing over de studieconferentie op de Pietersberg — 13 en 14 October— en een artikel over het doel van de gezinsverzorging niet meer in het Novembernummer worden opgenomen. REDACTIE

Ook kan nog een gecombineerde straf opgelegd worden: bijv. 6 maanden tuchtschoolstraf, waarvan 1 maand onvoorwaardelijk en 5 maanden voorwaardelijk, of geldboete plus voorwaardelijke tuchtschoolstraf, of geldboete plus voorwaardelijke gevangenisstraf.

Opgemerkt dient nog, dat de straf der berisping alleen kan worden opgelegd aan de beneden-14-jarigen.

b. *Maatregelen*. 1. Teruggave aan de ouders zonder toepassing van enige straf (voor de beneden-16-jarigen), 2. ondertoezichtstelling. Deze tweede maatregel kan nimmer als een afzonderlijk iets worden toegepast, maar moet worden toegevoegd aan een andere maatregel of een straf. Bijv. voorwaardelijke tuchtschoolstraf en ondertoezichtstelling; 3. ter beschikkingstelling van de Regering zonder toepassing van enige straf, al weer voorwaardelijk en onvoorwaardelijk.

Wordt deze laatste maatregel: onvoorwaardelijk opgelegd, dan betekent dit, dat het betrokken kind uiterlijk tot het bereiken van het 21e jaar het gezin verlaat en door of vanwege de Regering wordt opgevoed, hetzij in een Rijkshetzij in een particulier gesticht, dan wel wordt overgedragen aan de zorg van een particuliere vereniging, die de betrokken minderjarige in een gezin doet verplegen.

Stellig is het niet nodig uitvoerig te betogen, dat deze maatregel voor het gevoel van het kind en van de ouders

inderdaad inhoudt het element straf, al wordt bij deze maatregel gesproken van „zonder toepassing van enige straf". Onze oudere Rijks-opvoedelingen begroeten deze uitspraak met een zekere hoon.

De vermelde maatregelen en straffen kunnen *thans* door de kinderrechter genomen worden.

Wat kan straks geschieden, als de voorstellen van de Commissie Overwater worden aanvaard?

a. *Straffen.* 1. Berisping. De straf der berisping blijft gehandhaafd.

Deze straf is toepasselijk voor alle minderjarigen, dat wil in het stelsel van de Commissie zeggen: voor de 12-18-jarigen. 2. Boete. Ook deze straf blijft gehandhaafd, echter alleen voor de *boven-14-jarigen.* Ik ben het met de Commissie eens, voor de beneden-14-jarigen, die geen eigen inkomen hebben, heeft deze straf geen zin. Voor de boven-14-jarigen, die in het arbeidsproces zijn ingeschakeld of ruimer zakgeld ontvangen, kan deze straf zijn nut hebben.

De maximum-boete wil de Commissie gesteld zien op *f* 150,—. 3. Arrest. Deze straf kennen we tot dusverre niet. „Zij is", zegt de Commissie, „bestemd voor de minderjarigen, die korte, eenvoudige vrijheidsbeneming behoeven als ernstige waarschuwing, dat zij hun misdragingen hebben te staken." De duur van het arrest bedraagt ten minste 4 uur en ten hoogste 30 dagen.

Het is denkbaar, dit arrest te verdelen over verscheidene weekeinden, bijv. dus van Zaterdagmiddag 2 uur tot Maandagochtend 7 uur.

Zoals reeds werd opgemerkt, deze straf is geheel nieuw. In de bezettingstijd is in kleine kring dit denkbeeld meermalen overwogen en bij de totstandkoming van het opvangcentrum „Vluchthaven" te Amsterdam werd met deze wens al rekening gehouden.

Dit denkbeeld van de Commissie aanvaard ik gaarne. Indertijd, toen ik mede de leiding had in het Observatiehuis te Amsterdam, hebben we dit middel op verzoek van de vroegere kinderrechter, mr De Jongh, wel eens toegepast op een paar jongens, de één gymnasiast en de ander H.B.S.-er, die zich aan een vrij ernstig feit hadden schuldig gemaakt.

Natuurlijk ben ik het niet eens met de Commissie, wanneer ze dit arrest ook mogelijk wil maken voor 12- en 13-jarigen.

Ik verdedig nog eens: een beneden-14-jarige dient niet strafrechterlijk te worden vervolgd. Trouwens, de strafvervolging is niet nodig, wanneer voor 12- en 13-jarigen op paedagogische gronden dit middel moet worden toegepast. Ook buiten het strafrecht om is er deze mogelijkheid.

In welke inrichting dit arrest mogelijk is, hoop ik hieronder nog te bespreken.

4. *Plaatsing in een inrichting voor bijzondere tucht.*

In feite is dit de tuchtschoolstraf. Ik kan mij indenken, dat de Commissie het woord tuchtschool wil vermijden, omdat ze eigenlijk, paedagogisch gezien, iets anders wil dan de tegenwoordige tuchtschool kan bieden. De plaatsing in een inrichting voor bijzondere tucht is *alleen mogelijk* voor de boven-14-jarigen en derhalve niet voor de 12- en 13-jarigen.

De Commissie wil deze inrichtingen voor bijzondere tucht zien als instituten, waar een disciplinair systeem heerst, en zegt de Commissie: dus is een maximumtijdsduur van zes maanden (thans één jaar) voldoende. Immers een goed disciplinair systeem schiet daarna zijn doel voorbij, omdat het door gewenning zijn karakter verliest.

5. *Gevangenisstraf.*

Ook de gevangenisstraf, evenals thans uitsluitend voor de 16- en 17-jarigen blijft mogelijk, wanneer de rechter meent de strafbepalingen voor volwassenen op deze minderjarigen te moeten toepassen.

Misschien is het goed op te merken, dat de kinderrechter een minderjarige niet kan veroordelen tot plaatsing in de jeugdgevangenis. Voor het systeem van de jeugdgevangenis te Zutphen is nodig een strafduur van één tot drie jaar. De alleen-sprekende rechter, dus ook de

politie-rechter, kan hoogstens een gevangenisstraf van zes maanden opleggen. Acht de kinderrechter plaatsing in de jeugdgevangenis noodzakelijk, dan zal hij moeten bevorderen, dat de zaak behandeld wordt door de meervoudige Kamer van de rechtbank, die deze bevoegdheid wel bezit.

Thans zouden moeten volgen de *maatregelen,* maar de maatregelen in het systeem van de Commissie Overwater, vragen een vrij uitvoerige bespreking en.... ik meen nu reeds zoveel geconcentreerde aandacht van onze lezers gevraagd te hebben, dat ik het eenvoudig niet aandurf verder te gaan.

Dus, belangstellende vrienden, weer tot een volgende keer.

P. C. FABER.

BUREAUX VOOR LEVENS- EN GEZINSMOEILIJKHEDEN OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG

Aan de Redactie van „Humanitas", Vondelstraat 61, Amsterdam-Z.

Zeer geachte Redactie,

Ik ben blij, dat de voordracht, die dr Schenk hield voor de Stichting Bureaux voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden op Humanistische Grondslag, werd opgenomen in het Septembernummer van „Humanitas". Er werden mij nl. de laatste tijd door belangstellenden nogal eens vragen gesteld, die ik beter begrijp, nu ik genoemd artikel gelezen heb. Er komen hierin enige onnauwkeurigheden voor, die tot geheel verkeerde opvattingen onder uw lezers aanleiding zouden kunnen geven, bijna wel móéten geven, en dit vind ik voor de naam van ons Bureau jammer. Om deze reden moge ik u verzoeken deze brief wel in het volgende nummer van „Humanitas" op te nemen, waarvoor ik u bij voorbaat dank zeg. Ik ben er wel van overtuigd, dat ook dr Schenk plaatsing hiervan belangrijk zal vinden.

Misschien in de war gebracht door de werkwijze van ons Bureau van vele jaren geleden, waarbij sommige bestuursleden tevens medewerkers waren, vermeldt dr Schenk op blz. 104:

> „In Den Haag was de psychiater jarenlang r.k., de jurist is protestants-christelijk, de sociale werkster is zogenaamd neutraal."

Inderdaad, een van de bestuursleden is een r.k. psychiater, de jurist is protestants-christelijk. En wij kunnen in incidentele gevallen onze cliënten naar alle bestuursleden, dus ook naar deze, verwijzen.

Het TEAM wordt echter al jarenlang gevormd door een psychiater, supervisor en sociaal werkster, allen *positief neutraal.* Het is dus onjuist, dat — zoals dr Schenk iets verder schrijft —: „de buitenkerkelijke op die manier toch een confessionele leiding ontvangt". Ik heb hierboven met opzet het woord „positief neutraal" gebruikt, in verband met wat dr Schenk over het begrip „neutraal" zegt. Ik zou hierop in een discussie zeker graag verder willen ingaan, omdat juist dit „positieve" voor mij zo belangrijk is, maar daarvoor wil ik u hier geen ruimte vragen.

Ons Bureau bestaat sinds 1942 — het heeft alle kinderziekten doorgemaakt, die niet te voorkomen waren, wilde het eindelijk kunnen uitvinden welke werkwijze de meest verantwoorde lijkt. Mijn persoonlijke overtuiging is, dat mede hierdoor de Federatie voor de Geestelijke Volksgezondheid de normen heeft gevonden, die zij enige jaren geleden voor de Bureaux heeft gesteld, en volgens welke dus de Bureaux, die *nu* starten, zo maar kunnen gaan werken, zodat die dus niet die eerste, zeer moeilijke jaren behoeven door te maken. En

komt 't straks nog eens zover, dat het rijk een mogelijkheid vindt om de Bureaux voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden subsidie te verlenen, dan is het het Haagse neutrale Bureau, dat hiervoor vele kokend-hete kastanjes uit het vuur heeft moeten halen. Van harte wens ik u toe, dat zeer vele Humanistische Bureaux voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden hiervan zullen mogen profiteren — van de subsidie! — en dat er een goede samenwerking in Den Haag zal ontstaan tussen uw Bureau en het onze. Waaraan ik geen ogenblik twijfel, ook al gezien het overleg, dat met ons gepleegd werd, o.a. door de dames Heroma en Vrind—Van Praag en de heer Treurniet, in verband met de door u op te richten Bureaux.

Ik verheug me er op om t.z.t. eens met dr Schenk persoonlijk over het bovenstaande van gedachten te wisselen — en ik dank u, Redactie, voor uw bereidwilligheid dit persoonlijke weerwoord te plaatsen.

Hoogachtend,

C. G. BLAAUW,

sociaal werkster bij het Consultatiebureau voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden, Den Haag.

Graag neem ik nota van de correcties, die mej. Blaauw aan mijn betoog heeft verleend. Mijn misverstand ontstond blijkbaar in de periode der „kinderziekten" van het Haagse Bureau.

Desondanks ben ik er niet van overtuigd, dat een zgn. neutraal bureau geen moeilijkheden van zijn confessionele bestuursleden zou kunnen krijgen, wanneer kwesties van huwelijksmoraal, geboorteregeling e.d. open en duidelijk gesteld en behandeld worden. Hiermee raken wij de kwestie van het „positief neutraal", die wellicht in deze kolommen nog eens uitvoerig aan de orde kan komen.

Dr V. W. D. SCHENK.

De machine draait weer . . .

Een vreemd opschrift voor een artikel in een maandblad van een vereniging voor maatschappelijk werk. En toch ook weer niet zo vreemd. De machine, de organisatie als zodanig dus, is een onmisbaar onderdeel van het hele werk; indien de machine niet goed functionneerd kan het eigenlijke werk niet geschieden; indien de machine te klein is, moet noodzakelijk het werk door gebrek aan mensen en aan geld in gedrang komen.

Indien men in een bedrijf een bepaalde hoeveelheid producten wil vervaardigen, zullen technici berekenen welke omvang het productie-apparaat, welke capaciteit de machines moeten hebben. Hierna worden allerlei berekeningen opgezet, om te komen tot een lonende exploitatie.

Anders is het met verenigingswerk en met maatschappelijk werk in het bijzonder. De taak om leiding te geven aan een landelijke organisatie, het werk te stimuleren, de scholing doelmatig te organiseren, eist, dat bepaalde uitgaven gedaan moeten worden.

Getracht moet dan worden om door het winnen van nieuwe leden de nodige inkomsten te verkrijgen. Indien ieder lid een nieuw lid zou winnen, zou dit betekenen, dat het Centraal Bestuur *f* 7500 meer ter beschikking zou krijgen, dat de afdelingen gezamenlijk over *f* 22.500 meer kunnen beschikken. Het behoeft geen betoog van hoe groot belang deze uitbreiding van het ledental dus is voor de verdere ontwikkeling van onze organisatie.

In tal van afdelingen gaat men de ledenwinactie met kracht ter hand nemen. Bij de verschillende bezoeken en besprekingen, welke ik met een groot aantal afdelingsbesturen heb gehad in de afgelopen maanden, bleek, dat men grote plannen koestert. Verhoging van het ledental met 50 % en meer is in

HUMANISTISCH THUISFRONT

3 November 1951.

Aan de lezers van „Humanitas",

Waarde vrienden,

Tot nu toe werd ons thuisfront hoofdzakelijk gesubsidieerd door bevriende organisaties en instanties. Hierdoor was het mogelijk om met het werk te beginnen en dit een behoorlijke basis te geven. Door het stichten van ons eerste militaire tehuis in Amersfoort, het vele malen verlenen van hulp en bijstand, het verzenden van lectuur en pakketten etc. en door de welwillende medewerking van de V.A.R.A., die ons in de gelegenheid stelde ons „Welkom Thuis"-programma uit te zenden, hebben wij in brede kring belangstelling voor ons thuisfront gewekt. Deze belangstelling willen wij graag gaande houden door het verwezenlijken van onze doelstelling, nl.:

a. de geestelijke verzorging op humanistische grondslag van militairen door het aanwijzen, eventueel aanstellen van geestelijke verzorgers;
b. het verstrekken van raad, bijstand en hulp aan militairen, gedemobiliseerden of hun familie;
c. het stichten, inrichten en beheren van militaire tehuizen op humanistische grondslag;
d. het in stand houden van een Centraal Bureau als samenbindend orgaan ter verstrekking van voorlichting, het uitwisselen van gegevens en ervaringen en het geven van leiding bij de plaatselijk te verrichten werkzaamheden.
e. het samenwerken met openbare en particuliere instellingen, welke op dit terrein werkzaam zijn;
f. het verstrekken van schriftelijke voorlichting;
g. het leggen en onderhouden van contact met militairen in Nederland en daarbuiten, o.a. door briefwisseling, het zenden van boeken, tijdschriften, kranten etc., en door persoonlijke bezoeken;
h. het verzorgen van radio-uitzendingen voor militairen en hun familie;
i. het wekken van belangstelling onder de burgerij;

---

meerdere afdelingen als eerste norm aanvaard. U rekent maar uit wat dit betekent.

Verheugend zou het zijn, indien ieder lid een nieuw lid won; het is heus niet zo moeilijk om oom of tante, broer of zuster, neef of nicht lid te maken van „Humannitas". U gaat op stap met loten (die hebt u toch ook, de 75.000 *moeten* weg, liefst voor 31 December a.s.), u verkoopt er een paar en probeert te zelfder tijd een nieuw lid in te schrijven. Heus een gesprek over ons werk, de noodzaak juist in deze tijd, slaat aan.

Laten wij met elkaar afspreken, dat wij per 31 December 7500 leden tellen, over de volgende taken spreken we dan een volgende maal.

„Als alle leden hun plicht verstaan,
Niemand aan de kant blijft staan,
Dán, *maar ook dán alleen,* zal blijken,
Dat wij zelfs meer dan ons doel
bereiken."

JO DE BRUIJN

Fonds „Makkerhulp"

Een telefoontje
en U!

Wanneer een zaak in het klein wordt opgezet, blijkt soms door een gestadige groei, dat er aan die zaak een grote behoefte bestaat.

Ook ons fonds „Makkerhulp" begon in het klein. In 1949 werden de eerste gevallen behandeld en *f* 296.— aan uitkeringen verstrekt. In 1950, toen de zaak op toeren begon te komen, bleek, dat er helaas nog veel behoefte aan een dergelijk fonds bestond en was het bedrag der voorschotten en uitkeringen ruim 3700 gulden. Wat 1951 betreft: in dit jaar werd bijna hetzelfde bedrag reeds in de eerste negen maanden bereikt, terwijl er nog vele gevallen in behandeling zijn.

Een aanmerkelijke groei dus, maar tegelijkertijd een sterke aderlating voor onze fondsgelden. Dit betekent, dat er in de komende maanden een flinke financiële versterking nodig zal zijn, willen wij ons werk in 1951 kunnen voortzetten.

Welnu, aan deze versterking wordt gewerkt door onze grote landelijke verloting voor het fonds Makkerhulp. Er wordt gewerkt...., ja, maar toch hebben wij de indruk, dat er niet door *alle leden* gewerkt wordt. Ware dit wel het geval, dan moesten toch zeker de 75.000 loten reeds lang de deur uit zijn.

Wat betekent het verkopen van 75.000 loten?

Dat betekent nog geen 15 loten per lid, maar uit het feit, dat nog plm. 19.000 loten niet zijn afgenomen, blijkt, dat nog niet alle leden in dezen aan hun plicht hebben voldaan.

En U?

---

j. het vormen van fondsen ter verwezenlijking van bovengenoemde doelstelling;
k. andere wettige middelen, welke aan het doel der Stichting bevorderlijk kunnen zijn.

Nu is het jammer, dat wij door onze beperkte geldmiddelen aan het einde van onze mogelijkheden zijn gekomen. Het stichtingsbestuur heeft zich daarom beraden op welke wijze onze inkomsten vergroot zouden kunnen worden. Wij menen deze mogelijkheid gevonden te hebben door het in het leven roepen van het „instituut van contribuanten". Door dit instituut hopen wij een grote kring van vrienden om ons te verzamelen, die bereid zijn door slechts een kleine jaarlijkse bijdrage te geven, ons verdere werk mogelijk te maken. Door de contributie zo laag mogelijk te stellen, nl. op *f* 1,— per jaar — elke grotere bijdrage wordt natuurlijk met grote erkentelijkheid aanvaard! — kan het voor niemand een bezwaar zijn om als contribuant toe te treden.

Wij zouden het zeer op prijs stellen ook u tot onze contribuanten te mogen rekenen. Bijdragen kunt u storten op onze girorekening no. 523634, op onze rekening bij de Twentsche Bank N.V., hoofdkantoor Amsterdam, of door het bedrag aan postzegels op een briefkaart te plakken en aan ons te adresseren.

Bij voorbaat heten wij u hartelijk welkom in de kring van vrienden van ons thuisfront.

Namens het Stichtingsbestuur:

(Handtekening)
EVERT A. VERMEER,
voorzitter

(Handtekening)
J. A. TERLINGEN,
directeur-secretaris

(Handtekening)
C. v. d. WAERDEN,
penningmeester.

Het telefoontje

Nee, eigenlijk „een" telefoontje, want het is er één uit vele. Dit was met een secretaris van één der afdelingen. Niet een van de grote in den lande, maar zo'n middenmoot-afdeling, 40 leden, 800 loten als taak gesteld en ook afgenomen.

De vraag: Wanneer is de trekking van de verloting?

Ons antwoord: Uiterlijk 1 Maart 1952, maar wat ons betreft graag vroeger. Alleen.... dan moeten de loten weg zijn en daarom zien wij ook van u graag een aanvullende bestelling.

De afdeling: Ja, maar wij zitten zelfs nog met een groot aantal van de reeds bestelde.

Maar de leden in die afdeling dan? Twintig loten per persoon, dat moet toch niet zo moeilijk zijn.

Wat dunkt u bijvoorbeeld van Leeuwarden met 93 leden en 3.350 loten? Zij kwamen er, door ook een aantal niet-leden in te schakelen, maar de eigen leden zullen er toch ook niet zonder werken zijn gekomen.

Helaas is er ook een afdeling met 27 leden en 40 loten en een afdeling met 53 leden en 120 loten.

Bent u misschien een lid van een van die afdelingen? Of van een andere, die lang niet haar taak kon halen?

Vrienden, ons fonds Makkerhulp heeft dringend geld nodig. Daarvoor moeten de loten die nog in de afdelingen zitten, de deur uit. Daarvoor moeten ook de 19.000 loten die hier nog in Amsterdam liggen, het land in; naar de afdelingen en verspreide leden. En graag zo spoedig mogelijk, opdat de trekking zeer binnenkort plaats kan hebben.

En U!

Weer geld in het fonds „Makkerhulp"?

Een spoedige trekking van de verloting?

Daarvoor hopen wij, dat u bij uw afdeling of bij het Centraal Bureau een boekje loten zult bestellen.

De daad is aan *U*.

De sociale wetgeving

De Sociale Wetgeving geeft nog steeds aanleiding tot bijzondere vragen. Dikwijls ook zijn er rechten, die niet worden opgevraagd. Dergelijke „slapende" rechten zijn er vele. Eén daarvan willen wij onder de aandacht van onze lezers brengen, opdat zij eventueel in voorkomende gevallen hiervan profijt kunnen hebben.

DE KINDERBIJSLAG

Slapend rijk worden is wel heel erg moeilijk geworden, maar slapend geld verdienen komt nog dagelijks voor. De Rijksverzekerinsgbank heeft bekend gemaakt, dat er in ons land duizenden weduwen-met-kinderen zijn, die recht op kinderbijslag hebben, maar er geen gebruik van maken uit louter onwetendheid. Men verwart wezenrente met kinderbijslag. Alle weduwen die vroeger zelf hebben gewerkt en een rentekaart kunnen tonen met ten minste veertig zegels, hebben recht zowel op het een als op het ander, aldus de bekendmaking. Maar wie er niet om vraagt, krijgt ook niets. Die is en blijft ingeschreven in de afdeling „Slapende verzekeringen". Lezeressen die menen hiertoe te behoren, doen verstandig, zich met de Raad van Arbeid in verbinding te stellen. Terugwerkende kracht tot October 1948 is mogelijk.

Heuglijk nieuws

Juist bij het ter perse gaan van dit nummer bereikte ons de heuglijke mededeling dat onze vereniging de Koninklijke Goedkeuring heeft verkregen.

Tevens, dat de Minister van Justitie de bereidverklaring van „Humanitas" om als voogdijvereniging op te treden heeft aanvaard.

Hiermede is een belangrijke mijlpaal in de ontwikkeling van onze organisatie bereikt. Op de betekenis van een en ander komen wij nader terug.

J. v. B.